

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4To/2/2023
Identifikačné číslo spisu: 9521100407
Dátum vydania rozhodnutia: 11.06.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:9521100407.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu v trestnej veci obžalovanej G. U. pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 k § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona, na verejnom zasadnutí 11. júna 2024 v Bratislave, o odvolaní obžalovanej G. U. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica z 2. decembra 2022, sp. zn. 13T/16/2021, takto

rozhodol:

Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obžalovanej G. U. z a m i e t a .

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej tiež „Špecializovaný trestný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 2. decembra 2022, sp. zn. 13T/16/2021 (ďalej tiež „napadnutý rozsudok“) uznal obžalovanú G. U. (ďalej tiež „obžalovaná“) za vinnú z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona k § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že:

- odsúdená N. L. v snahe získať majetkový prospech, spočívajúci v nadobudnutí vlastníckeho práva k rodinnému domu v obci R., na ulici O. č. XX, v presne nezistený deň v druhej polovici roka 2020, v rodinnom dome v B. Z., na ulici X. S. XXXX/XX a dňa 2. februára 2021, v čase okolo 14.20 hod., na čerpacej stanici G., J. S., B. Z., oslovila Y. X. s požiadavkou, či by zavraždil jej matku Q. G., narodenú v roku XXXX a jej manžela Y. G., narodeného v roku XXXX, alebo či nepozná niekoho, kto by vedel fyzicky zlikvidovať tieto osoby, pričom spôsob fyzickej likvidácie, miesto a čas bližšie nepopísala, a za vykonanie fyzickej likvidácie týchto osôb ponúkla finančnú odmenu vo výške 10.000,- Eur s tým, že vopred zaplatí finančnú hotovosť vo výške 5.000,- Eur a po vykonaní likvidácie týchto dvoch osôb zaplatí ďalších 5.000,- Eur, čo Y. X., aj za prítomnosti svojej matky P. X. odmietol vykonať. Následne priebežne tento úmysel komunikovala s obžalovanou G. U., ktorá ju v jej úmysle zavraždiť minimálne svoju matku slovne a psychicky podporovala, a v rozhodnutí ju utvrdzovala, takto dňa 14. júna 2021 v telefonických rozhovoroch v poobedňajších hodinách odsúdená N. L. a obžalovaná G. U. spoločne

hľadali spôsob, akým má N. L. vniknúť na pozemok rodinného domu, v ktorom žila a bývala jej matka poškodená Q. G. a jej manžel Y. G., a tiež vhodnú dennú dobu, pričom G. U. nabádala N. L. v SMS správach, aby: „tam nabehla a vyčkala ju vo dvore, psovi zobrala a hodila žrádlo, aby čušal a keď vyjde von, zoťat' ju, pojebat' ju po hlave a hotovo", po čom sa dňa 15. júna 2021 v skorých ranných hodinách odsúdená N. L. na motorovom vozidle továrenskej značky BMW 1, evidenčného čísla: B., priviezla do obce R., kde odparkovala motorové vozidlo tak, aby sa vyhla kamerám na začiatku obce a pešo prešla k rodinnému domu na ulici O. č. XX, kde za pomoci baterky hľadala miesto a spôsob prekonania oplotenia rodinného domu. Následne zaslala obžalovanej G. U., v čase o 04.12 hod. SMS správu v znení „3,58 som bola spet. Neekzistuje sa tam dostať 3m plot z tvrdého plechu. Musim ist poobede za susedou. Cez nich vojdem. Jozo je uz doma.", v čase o 04.10 hod. SMS správu v znení „Teraz svita. U nich zaluzie stiahnuté. Brala som baterku, kombinačky. Aj latu. Riadne tvrdú.", na čo jej obžalovaná G. U. v čase o 04.12 hod. zaslala SMS správu v znení „Keď je doma tak uz inokedy." a v čase o 08.36 hod. SMS správu v znení „Mamička neni dorazena.", a v následných telefonických rozhovoroch obžalovaná G. U. ďalej opakovane nabádala odsúdenú N. L., aby išla na pozemok a priamo k rodinnému domu jej matky poškodenej Q. G., a vykonala jej vraždu, okrem iného, aj slovami: „Však ja ti držím palce, ja som ti aj hovorila, choď, choď, veď to máme preskúmané, spadla a hotovo", a po neúspešnom pokuse vniknúť takýmto spôsobom na pozemok a uskutočniť svoj úmysel, oslovila dňa 19. júna 2021 osobu J. L. s požiadavkou vykonania vraždy jej matky, a jej manžela.

Špecializovaný trestný súd za tento trestný čin uložil obžalovanej podľa § 144 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 39 ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b) Trestného zákona, § 38 ods. 2, § 36 písm. j) Trestného zákona, trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov, na výkon ktorého ju podľa § 48 ods. 4 Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia s minimálnym stupňom stráženia. Súčasne jej súd podľa § 76 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 78 ods. 1 Trestného zákona uložil ochranný dohľad v trvaní 1 (jeden) rok a podľa § 77 ods. 1 Trestného zákona jej uložil povinnosť po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody sa dostaviť do 2 pracovných dní k probačnému a mediačnému úradníkovi okresného súdu, v ktorého obvode má bydlisko. V rámci uloženého ochranného dohľadu jej uložil aj povinnosť oznamovať potrebné údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy, tie tiež preukazovať, povinnosť osobne sa hlásiť v určených lehotách a vopred oznamovať vzdialenie sa z miesta bydliska, okrem prípadov, keď pôjde o pravidelne sa opakujúce vzdialenia s tým, že probačný a mediačný úradník bude o nich vopred informovaný. Špecializovaný trestný súd súčasne uložil obžalovanej podľa § 77 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 51 ods. 3, ods. 4 Trestného zákona ďalšie obmedzenia a povinnosti spočívajúce v zákaze stretávať sa s odsúdenou N. L., v zákaze vstupu do rodinného domu v obci R., ul. O. č. XX a k pozemkom a nehnuteľnostiam k tomuto domu prislúchajúcim, v zákaze akéhokoľvek kontaktu s poškodenými Q. G. a Y. G., v povinnosti nepriblížiť sa k poškodeným Q. G. a Y. G. na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov a nezdržiavať sa v blízkosti obydľia týchto poškodených.

Proti rozsudku špecializovaného trestného súdu podala obžalovaná na hlavnom pojednávaní odvolanie proti všetkým jeho výrokom, ktoré následne písomne odôvodnila prostredníctvom svojho obhajcu. V písomných dôvodoch odvolania spresnila, že odvolanie podáva pre nesprávnosť výrokov o vine, o treste, ako aj proti konaniu, ktoré napadnutému rozsudku predchádzalo.

Úvodom svojho odvolania obžalovaná uviedla, že nesúhlasí s napadnutým rozsudkom v celom rozsahu. Odôvodnenie napadnutého rozsudku považuje za nepreskúmateľné a nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní na hlavnom pojednávaní. Podľa jej názoru, napadnutým rozsudkom bol porušený Trestný zákon v jej neprospech, nakoľko súd prvého stupňa nedovoľene modifikoval skutok, pričom takto formulovaný skutok je v rozpore s § 13 ods. 1 Trestného zákona k § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona, keďže neobsahuje vymedzenie individualizovaného konania, ktorého sa mala dopustiť vo vzťahu ku všetkým obligatorným znakom trestného činu, z ktorého je obžalovaná. Po vrátení vecí na základe uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. septembra 2022, sp. zn. 4 To 8/2022, bolo úlohou súdu prvého stupňa opätovne vyhodnotiť vykonané dôkazy, pričom odvolací súd v časti druhého odseku na strane 23 rozhodnutia formuloval právne názory na výsledky vykonaného dokazovania. Súd prvého stupňa, viazaný príkazom odvolacieho súdu, aby sám sa v naznačenom smere opätovne dôsledne zaoberal vykonanými dôkazmi na hlavnom pojednávaní, sa obmedzil len na to, že

doslovne opísal text z rozhodnutia odvolacieho súdu (pozri druhý odsek na strane 17 napadnutého rozsudku). Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku svoje rozhodnutie neoprel o žiadne vlastné úvahy plynúce z vlastného hodnotenia vykonaných dôkazov, hoci ho tým odvolací súd zaviazal. Inak povedané, vlastné hodnotenie súdu prvého stupňa, podľa názoru obžalovanej, spočíva len v opísanom jednom odseku z rozhodnutia odvolacieho súdu. Obžalovaná toto považuje za neprijateľné, priečiace sa jej právu na spravodlivý proces a ústavne neudržateľné. Aj vzhľadom na závažnosť trestného činu, z ktorého je obžalovaná je neprijateľné, aby súd založil odsudzujúci rozsudok len na vágnom a simplexnom opise, v ktorom len stroho konštatuje výsledok dokazovania bez toho, aby boli dôkazy vyhodnotené jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti a bez toho, aby sa súd vysporiadal s jej obhajobnou argumentáciou.

Odvolateľka ďalej dôvodila, že súd prvého stupňa sa navyše v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal ani s jej právnou argumentáciou, ktorú doručila súdu prvého stupňa 7. novembra 2022, a táto bola oboznámená na hlavnom pojednávaní 2. decembra 2022. Takýto postup súdu prvého stupňa je v rozpore nielen s relevantnými ustanoveniami Trestného poriadku, konkrétne s ustanovením § 2 ods. 12 Trestného poriadku a § 168 ods. 1 Trestného poriadku, ale aj s právom obžalovanej na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované Ústavou Slovenskej republiky v čl. 46 ods. 1, ako aj Európskym dohovorom o ochrane ľudských právach a základných slobôd v čl. 6 ods. 1. Postup, pri ktorom súd po vrátení veci namiesto vlastných úvah len doslovne opisuje názor odvolacieho súdu, je v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku, ktoré upravujú náležitosti odôvodnenia rozsudku. Vo vzťahu k právnym záverom odôvodňujúcim výrok napadnutého rozsudku o vine, obžalovaná osobitne akcentovala, že tento musí byť výrazom celkom jednoznačného záveru, že sa práve ona dopustila skutku uvedeného vo výroku rozsudku, že tento skutok vykazuje znaky niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona v spojení so znakmi všeobecnej časti. Odvolateľka v daných súvislostiach poukázala na právne závery Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Obžalovaná ďalej poukázala na skutočnosť, že tvrdenie súdu prvého stupňa o jej údajnej vedomosti, že svedok Y. X. mal byť oslovený odsúdenou N. L. s požiadavkou usmrtiť poškodenú Q. G., považuje za nepreukázané. Z výpovede Y. X., ktorú aj súd prvého stupňa uviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku vyplýva, že: „keď sa o tom rozprávala (pozn.- ods. L.), tak bola u nich doma prítomná aj svokra H. U., a tá sa s nimi o tom nerozprávala“. Prokurátor v danom prípade nepredložil žiaden iný priamy, či nepriamy dôkaz, ktorý by bol vykonaný na hlavnom pojednávaní, a ktorý by preukázal jej vedomosť o tom, že odsúdená N. L. oslovila v danom čase a mieste (koncom roka 2020) Y. X. s požiadavkou usmrtiť poškodenú G.. V napadnutom rozsudku je jej kladené za vinu, že mala mať vedomosť o tom, že odsúdená N. L. oslovila Y. X. viackrát a na viacerých miestach, vrátane čerpacej stanice s ponukou určitej finančnej sumy za vykonanie vraždy. Tieto skutočnosti nevyplývajú z vykonaného dokazovania. Ak teda súd prvého stupňa vypustil v napadnutom rozsudku časť skutku týkajúcu sa J. L., je nepochopiteľné a v rozpore s vykonaným dokazovaním, že ponechal časť skutku týkajúcu sa kontaktov odsúdenéj N. L. s Y. X..

Z výpovede svedka Y. X. vykonanej na hlavnom pojednávaní 17. marca 2022 vyplynulo, že: „To, že pani ktorá bola vtedy u nás, je svokrou H. U., povedala obžalovaná L.. Tá pani sa nepredstavila, len sa rozprávala s mojou mamou. Moja mama a tá staršia pani, keď sa rozprávali, tak stáli vedľa seba. Tá druhá pani so mnou nekomunikovala.“. Poukázala aj na výpoveď svedkyne P. X., matky Y. X., ktorá na hlavnom pojednávaní 17. marca 2022 uviedla, že: „Keď pani L. hovorila o tej likvidácii matky, tak tam pani U. nebola. Pani U. bola tam vtedy prítomná, keď sa ma pýta, že kde robím“... „Keď som uvádzala vo svojej výpovedi, že keď mi tá pani z J. hovorila o tej vražde, bola som tam ja, Y. a tá pani, tak som tou pani myslela pani N.. Pani U. keď sa rozprávalo o vražde, tak tam nebola.“.

Naviac medzi údajnou vedomosťou o oslovení Y. X. odsúdenou L. koncom decembra 2020 a telefonickou komunikáciou medzi ňou (rozumej obžalovanou G. U.) a ods. N. L. zo 14. júna 2021 ubehol dlhší časový úsek (približne 6 mesiacov), počas ktorých nedošlo k žiadnej komunikácii z jej strany a ani inej relevantnej aktivite. Nie je zrejmé, na základe čoho dospel súd prvého stupňa k záveru, že by telefonická komunikácia z júna 2021 odkazovala, respektíve nadväzovala na údajnú udalosť, ku ktorej

malo dôjsť pol roka predtým.

Na základe vyššie uvedených dôkazov, je podľa názoru obžalovanej zrejmé, že súd prvého stupňa nemohol mať preukázanú jej vedomosť o tom, že svedok Y. X. bol objednaný odsúdenou N. L. s požiadavkou usmrtiť poškodenú G.. Súd sa v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal ani s vyššie uvedenou právnou argumentáciou, ktorá bola oboznámená na hlavnom pojednávaní 2. decembra 2022, ako aj v záverečnej reči obhajcu obžalovanej. Má za to, že obsah telefonických hovorov medzi ňou a odsúdenou N. L. nemožno kvalifikovať ako prípravu vo forme pomoci, teda účasti v užšom zmysle uvedené v § 13 ods. 1 Trestného zákona vo vzťahu k trestnému činu, za ktorý bola odsúdená N. L.. Popis skutku (predovšetkým spôsob jeho spáchania) nie je uvedený tak, aby jednotlivé časti zodpovedali príslušným znakom skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bola uznaná vinnou.

Po vrátení veci na základe rozhodnutia odvolacieho súdu nesporne vyplýva, že odsúdená N. L. spáchala obzvlášť závažný zločin úkladnej vždy v štádiu prípravy na skutkovom základe uvedenom v rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica z 19. mája 2022, sp. zn. 3T/16/2021. Spáchanie prípravy obzvlášť závažného zločinu odsúdenou N. L. spočívalo v oslovení Y. X. s požiadavkou na zavraždenie poškodených a neskôr aj v oslovení osoby J. L. s požiadavkou vykonania vraždy poškodených. Telefonická komunikácia s ňou, respektíve jej obsah, ako aj skutočnosť, že si odsúdená L. mala zadovážovať a prispôbovať prostriedky a nástroje na spáchanie trestného činu, t. j. najmä konanie N. L. 14. júna 2021 až 15. júna 2021, bolo vypustené zo skutkovej vety obžaloby, nakoľko táto časť skutku, respektíve konanie tam popísané nebolo preukázané. Táto časť rozsudku špecializovaného trestného súdu z 19. mája 2022 nebola rozhodnutím odvolacieho súdu zrušená a odvolací súd sa s týmto postupom stotožnil.

Obžalovaná je presvedčená, že sa nedopustila konania a ani nevedela o takom konaní odsúdenej N. L., ktoré by zjavne viedlo k viditeľnej realnosti myšlienky odsúdenej L. uskutočniť fyzickú likvidáciu jej matky. Práve naopak, z konkrétnych okolností je zrejmé, že myšlienky odsúdenej N. L. boli vyslovené len vo verbálnej rovine v rámci telefónnych rozhovorov. Obžalovaná podotkla, že príprava na zločin musí byť úmyselná, nie je možná nedbanlivostná príprava na zločin. Z toho vyplýva, že aby išlo o prípravu na zločin, osoba musí mať od začiatku úmysel spáchať nejaký zločin. Predstavu o jeho spáchaní musí mať aspoň v hrubých črtách. Skutkovo nemusí byť tento zločin úplne ustálený, musí byť však zrejmé, o ktorý zločin uvedený v osobitnej časti Trestného zákona má ísť. Rovnako tak je v tomto prípade potrebné poukázať na absenciu objektívnej stránky stíhaného trestného činu úkladnej vraždy v štádiu prípravy. Tu obžalovaná primerane poukázala na právnu vetu trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky vyjadrenú v uznesení z 30. augusta 2017, sp. zn. 8 Tdo 514/2017, podľa ktorej sa prípravou trestného činu rozumie úmyselné vytváranie podmienok pre spáchanie zločinu (obdobne ako podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona). Obyčajnú myšlienku spáchať trestný čin, ktorá je beztrestná v zmysle zásady cogitationis poenam nemo patitur (za samotný úmysel spáchať trestný čin sa netrestá, respektíve myšlienky trestu nepodliehajú), nemožno považovať za prípravu na trestný čin; podobne je tomu v zásade aj u prejavu myšlienky spáchať trestný čin, ak nie je už takýto prejav myšlienky sám osebe trestný. Podľa citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, prejav myšlienky spáchať trestný čin, najmä ak ide o prejav verbálny, bude výnimočne trestný ako príprava len vtedy, ak páchatel už pristúpil tiež ku konkrétnemu konaniu, z ktorého by bola viditeľná realnosť jeho myšlienky konkrétny trestný čin (napr. vraždu) uskutočniť, hoci nie bezprostredne.

Obžalovaná v tomto smere podotkla, že súd prvého stupňa už v prvom rozsudku z 19. mája 2022 dospel k záveru, že „vykonané dokazovanie jednoznačne preukázalo, že po 15. júni 2021 obžalovaná G. U. vo vzťahu ku skutku prípravy úkladnej vraždy nevykonala žiadnu relevantnú aktivitu. O tom, že do skutku vstúpila ďalšia osoba agenta J. L. s požiadavkou objednávky vraždy, nemala obžalovaná U. žiadnu vedomosť“. Tieto závery súdu prvého stupňa ani odvolací súd nijakým spôsobom nespochybnil. Ak by sa mala konaním ako je uvedené v obžalobe dopustiť prípravy trestného činu, došlo by k neprípustnej situácii, pretože by sa mala dopustiť pomoci na príprave činu, ktorého sa hlavný páchatel nedopustil (nepripravoval ho), ba čo viac, takýto čin bol ako časť skutkovej vety pri odsúdení N. L. súdom

prvého stupňa vypustený, nakoľko sa jeho príprava nepreukázala. Konanie, z ktorého je obžalovaná, bolo možné vyhodnocovať len vo vzťahu ku konaniu, ktorým odsúdená N. L. spáchala trestný čin. Trestnoprávna zodpovednosť páchatel'a prípravy sa posudzuje ako zodpovednosť samostatného páchatel'a, a nie ako účastníka. A keďže je príprava úmyselným konaním, úmysel musí zahŕňať všetky skutočnosti, ktoré tvoria znaky konkrétneho spôsobu prípravy, o ktorú sa jedná. Súčasne je však v úmysle zahrnuté aj zameranie prípravy k spáchaniu individuálne určitého zločinu. Atribútom prípravy trestného činu vo forme pomoci je aj to, že medzi konaním hlavného páchatel'a a pomocníka je určitá spojitosť. Ak medzi konaním páchatel'a a pomocníkom spojitosť chýba, nemôže ísť o prípravu. Nakoniec, aj odvolací súd v tomto smere uviedol, že „pomocník na úmyselnom organizovaní zločinu vo svojej podstate úmyselne umožňuje alebo napomáha inému (hlavnému páchatel'ovi) spáchanie trestného činu, čím mu pomáha alebo ho podporuje a to ešte pred spáchaním činu.“

K rozdielom medzi prípravou a účastníkom na trestnom čine sa vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky okrem iného aj v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2022, sp. zn. 1TdoV/8/2020, z ktorého primerane poukazuje na právny názor, podľa ktorého „skutok musí zahŕňať popis okolností týkajúcich sa priameho páchatel'a a v nadväznosti na to účastníka, ktoré dávajú podklad pre posúdenie jeho konania ako organizátora, návodcu, objednávateľa či pomocníka“.

Ako je zrejmé v predmetnej trestnej veci, skutková veta napadnutého rozsudku neobsahuje žiadne také vymedzenie konania obžalovanej ako údajného pomocníka, ktoré by malo relevanciu ku trestnoprávnemu konaniu odsúdenej N. L.. Celá skutková veta výroku obžaloby je vo vzťahu k údajnému jej konaniu zmätočná. Čiastkovo a opisne uvedené konanie je fakticky vložené do opisu skutku týkajúceho sa výhradne odsúdenej N. L. tak, ako bol ešte formulovaný v uznesení o začatí trestného stíhania z 26. februára 2021. Nie je zrejmé, čoho sa mala obžalovaná dopustiť, t. j. v rámci individualizácie konania absentuje formulácia skutku k jej osobe.

Konkrétne pasáže obžaloby, ktoré súd prvého stupňa prevzal do napadnutého rozsudku: „následne priebežne tento úmysel komunikovala s obvinenou G. U., ktorá ju v úmysle zavraždiť minimálne svoju matku slovne psychicky podporovala a v rozhodnutí utvrdovala“, alebo že „spoločne hľadali spôsob, akým má N. L. vniknúť na pozemok rodinného domu“, podľa názoru obžalovanej nezodpovedajú náležitostiam opisu skutku a navyše boli vypustené zo skutku súdom prvého stupňa, za ktorý bola N. L. odsúdená. V jej prípade teda zjavne absentuje úmysel zahŕňajúci všetky skutočnosti, ktoré tvoria znaky konkrétneho spôsobu prípravy (pomoci), ako aj zameranie prípravy k spáchaniu individuálne určitého zločinu spáchaného odsúdenou L.. Je zrejmé, že obžalovaná G. U. odsúdenej L. nepomáhala, ani ju neutvrdovala v tom, aby objednala likvidáciu poškodenej G.. V jej prípade skutok tak ako je vymedzený v obžalobe neumožňuje vyvodenie trestnej zodpovednosti voči jej osobe, nakoľko takéto konanie nie je trestným činom. Berúc do úvahy všetky aspekty vrátane konania odsúdenej N. L., ktorým sa dopustila prípravy vraždy podľa rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 19. mája 2022, obžalovaná má za to, že nebolo preukázané, že svojím konaním pripravovala zločin niektorou z foriem účastníctva v užšom zmysle uvedených v § 13 ods. 1 Trestného zákona.

Obžalovaná G. U. z vyššie uvedených dôvodov navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 321 ods. 1 písm. a), b), c) a d) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok, a aby ju spod obžaloby oslobodil, respektíve alternatívne, aby vec vrátil špecializovanému trestnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Prokurátor na verejnom zasadnutí najvyššieho súdu navrhol, aby odvolací súd odvolanie obžalovanej podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné zamietol.

Obhajca obžalovanej na verejnom zasadnutí najvyššieho súdu navrhol, aby najvyšší súd podľa § 321 ods. 1 písm. a), b), c) a d) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok špecializovaného trestného súdu a obžalovanú spod obžaloby oslobodil alebo alternatívne, aby vec vrátil súdu prvého stupňa na nové prejednanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd preskúmal na podklade odvolania obžalovanej, ktoré podala ako oprávnená osoba podľa § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, včas podľa § 309 ods. 1 Trestného poriadku, v súlade s § 317 ods. 1 Trestného poriadku zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie obžalovanej nie je dôvodné.

Čo sa týka konania pred prvostupňovým súdom, najvyšší súd uvádza, že boli dodržané všetky základné zásady trestného konania, ktoré sú uvedené v ustanovení § 2 Trestného poriadku. Predovšetkým zásada zákonného procesu vyplývajúca z § 2 ods. 7 Trestného poriadku, právo na obhajobu vyplývajúce z § 2 ods. 9 Trestného poriadku, zásada náležitého zistenia skutkového stavu veci (§ 2 ods. 10 Trestného poriadku), ako aj zásada voľného hodnotenia dôkazov podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Konanie, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku netrpí žiadnymi procesnými chybami. Vo vzťahu ku skutkovým zisteniam tvoriacich podstatu súdeného trestného činu treba uviesť, že napadnutý rozsudok je výsledkom konania, v ktorom sa postupovalo podľa Trestného poriadku a v ktorom nedošlo k žiadnym podstatným chybám, ktoré by mohli mať vplyv na objasnenie skutkového stavu veci, pokiaľ ide o zistenie, že predmetný skutok sa stal spôsobom popísaným vo výroku napadnutého rozsudku, že ho spáchala obžalovaná G. U. a že z jej konania nastali tam uvedené následky.

Po splnení prieskumnej povinnosti najvyšší súd zistil, že špecializovaný trestný súd vykonal kontradiktórnym spôsobom všetky potrebné dôkazy v rozsahu nevyhnutnom na objasnenie skutkového stavu veci a tieto i v súlade s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. septembra 2022, sp. zn. 4 To 8/22 vyhodnotil správne jednotlivo i v ich súhrne tak, ako mu ukladá ustanovenie § 2 ods. 12 Trestného poriadku a dospel ku správnym skutkovým zisteniam i právnym záverom. Súd svoje skutkové zistenia správne oprel o výpovede obžalovanej, odsúdenej N. L., poškodenej Q. G., o výpovede svedkov Y. X., P. X., R. L., o výpoved' svedka - agenta J. L., o výpovede znalkyň z odboru psychológie a psychiatrie, o prečítanú výpoved' poškodeného Y. G. z prípravného konania a ďalších svedkov, ktorí boli v prípravnom konaní vypočutí, ako aj o listinné dôkazy, ktoré sú obsahom spisu, na ktoré v napadnutom rozsudku podrobne poukázal. Tieto v súlade s ustanovením § 168 ods. 1 Trestného poriadku podrobne a vecne správne odôvodnil v napadnutom rozsudku a pritom presvedčivo vysvetlil, o ktoré skutočnosti oprel svoje závery o uznaní obžalovanej G. U. za vinnú z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona k § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona. Jeho rozhodnutie je založené na starostlivom vyhodnení celého dokazovania, a to spôsobom, ako prikazuje ustanovenie § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Úvahy a závery špecializovaného trestného súdu v danom prípade sú založené na zásadách logického uvažovania a najvyšší súd ich považuje za vecne správne.

V predmetnej trestnej veci bolo jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že obžalovaná G. U. sa dopustila konania, ktoré spočívalo v pomoci úmyselného organizovania zločinu, spočívajúceho v úmysle iného usmrtiť s vopred uvažovanou pohnútkou, a taký čin spáchala na chránenej osobe - osobe vyššieho veku, ale nedošlo k pokusu ani dokonaniu zločinu.

Uznesením najvyššieho súdu zo 6. septembra 2022, sp. zn. 4 To 8/2022 bolo rozhodnuté tak, že vo výroku pod bodom I. boli podľa § 319 Trestného poriadku odvolania N. L. a prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky vo vzťahu k obžalovanej N. L. zamietnuté, vo výroku pod bodom II. najvyšší súd podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. d), ods. 3 Trestného poriadku napadnutý rozsudok zrušil vo vzťahu k obžalovanej G. U. a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. V tom čase obžalovaná N. L. bola rozsudkom Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 19. mája 2022, sp. zn. 13T/16/2021 za vinnú z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona k § 144 ods. 1, ods. 2 písm. b), d) a f) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c), písm. e) Trestného zákona a bol jej uložený trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov, na výkon ktorého bola zaradená do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia. Súčasne podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Trestného zákona jej bol

uložený ochranný dohľad v trvaní 2 roky a podľa § 77 ods. 1 Trestného zákona po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody povinnosť dostaviť sa do 2 pracovných dní k probačnému a mediačnému úradníkovi okresného súdu, v ktorého obvode má bydlisko. V rámci uloženého ochranného dohľadu jej bola uložená povinnosť oznamovať potrebné údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy a tie aj preukazovať, osobne sa hlásiť v určených lehotách a vopred oznamovať vzdialenie sa z miesta bydliska, okrem prípadov, keď pôjde o pravidelne opakujúce sa vzdialenia, o ktorých bol probačný a mediačný úradník vopred informovaný. Súčasne jej boli uložené aj ďalšie primerané obmedzenia a povinnosti, ktoré boli vo výroku predmetného rozsudku jasne a zrozumiteľne špecifikované.

V predmetnej trestnej veci bolo dokazovaním preukázané, že odsúdená N. L. úmyselne organizovala vraždu svojej matky a jej manžela jej objednaním, a to najprv u svedka Y. X., následne u svedka J. L. a zároveň úmyselne vytvárala podmienky na spáchanie predmetného obzvlášť závažného zločinu vraždy v štádiu prípravy. Konala pritom s vopred uváženou pohnútkou usmrtenia oboch poškodených osôb, ktoré sú jej blízkymi osobami vyššieho veku. Úmyslom N. L. bolo získanie majetkového prospechu. Sama popisovala svoj úmysel a snahu na vytvorenie podmienok k spáchaniu predmetného trestného činu jednak v komunikácii s obžalovanou G. U. a v komunikácii so svedkami Y. X. a J. L.. Motívom konania odsúdenej N. L. boli dlhodobé mimoriadne zlé (silne nenávistné) rodinné vzťahy z jej strany a jej snaha o faktické získanie rodinného domu, v ktorom bývali poškodení.

Najvyšší súd uznesením zo 6. septembra 2022, sp. zn. 4 To 8/2022 zamietol aj odvolanie prokurátora vo vzťahu k výroku o treste odsúdenej N. L.. Na druhej strane najvyšší súd dospel k záveru, že odvolanie prokurátora vo vzťahu k oslobodeniu obžalovanej G. U. spod obžaloby bolo dôvodné, keď konštatoval, že Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica v rozsudku z 19. mája 2022, sp. zn. 13T/16/2021 dospel k nesprávnym skutkovým a právnym záverom.

Špecializovaný trestný súd vo vzťahu k obžalovanej G. U. ustálil, že jej telefonickú komunikáciu s odsúdenou N. L. nemožno hodnotiť ako návod, respektíve úmyselné organizovanie zločinu v štádiu prípravy podľa § 13 Trestného zákona. Podľa záverov špecializovaného trestného súdu konanie obžalovanej G. U. by sa mohlo posudzovať ako trestný čin, keby išlo o formu účastníctva podľa § 21 ods. 1 písm. a) (organizátorstvo), písm. b) (návod) Trestného zákona. Účastníctvo je však možné len na dokonanom trestnom čine alebo jeho pokuse. Súd konštatoval, že účastníctvo nie je prípustné v štádiu prípravy v zmysle § 13 Trestného poriadku.

Najvyšší súd na rozdiel od špecializovaného trestného súdu judikoval, že z ustanovenia § 13 ods. 1 Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, že pod prípravou na zločin sa rozumie aj konanie, ktoré spočíva v pomoci na úmyselnom organizovaní zločinu, ak nedošlo k pokusu ani dokonaniu zločinu.

Najvyšší súd v tomto smere zdôrazňuje, že pomocník na úmyselnom organizovaní zločinu vo svojej podstate úmyselne umožňuje alebo napomáha inému spáchanie trestného činu, čím mu pomáha alebo ho podporuje, a to ešte pred spáchaním činu. Pomoc v tomto duchu je pritom potrebné rozlišovať na pomoc fyzickú a psychickú. Pod fyzickou pomocou je možné chápať napríklad zaobstaranie prostriedkov, odstránenie prekážok, vylákatie poškodeného na miesto činu alebo odvoz na miesto činu. Za psychickú pomoc je potrebné považovať napríklad aj radu, psychickú podporu a utvrdzovanie páchatel'a v jeho predsavzatí spáchať čin.

Z vykonaného dokazovania v predmetnej trestnej veci vyplýva, že obžalovaná G. U. bola prítomná koncom roku 2020, keď bol svedok Y. X. odsúdenou N. L. oslovený s požiadavkou usmrtiť poškodenú Q. G.. Následne priebežne N. L. tento úmysel komunikovala s obžalovanou G. U.. Uvedené korešponduje s dokumentovanými prepismi telekomunikačnej prevádzky N. L. s G. U., z ktorých vyplýva, že obžalovaná radila a utvrdzovala odsúdenú N. L. v jej zámere fyzicky zlikvidovať poškodenú Q. G.. Z prepisov hovorov získaných pri legálnom odpočúvaní telekomunikačnej prevádzky vyplýva, že obžalovaná s L. počas inkriminovaného obdobia intenzívne spolu komunikovali o konkrétnych okolnostiach a spôsobe vykonania činu - o mieste a čase činu, o umiestnení kamier, pohybe osôb a ďalších okolnostiach.

Najvyšší súd v danej veci dospel k záveru, že ich vzájomnú komunikáciu nemožno považovať iba za „nezáväznú reč“, ktoré neboli myslené vážne, prípadne, že išlo o vtipkovanie, respektíve reči „pre zábavu“, prípadne u obžalovanej G. U., že by malo ísť len o akýsi „verbálny súcit“ s odsúdenou N. L..

Z prepisov hovorov z odpočúvania telekomunikačnej prevádzky je nepochybne zrejmé, že o usmrtení poškodených spolu hovorili vážne, pričom opakovaný prejav obžalovanej G. U. nie je možné chápať inak, ako utvrdzovanie odsúdenej L. v jej predsavzatí fyzicky zlikvidovať svoju matku a jej manžela. V rozhovore spoločne hľadali spôsob ako a kedy má odsúdená L. tento čin vykonať.

Obžalovaná G. U. nabádala odsúdenú N. L. napr. slovami:

-„nabehni tam vyčkaj ju vo dvore, psovi zober a hod' žrádlo, aby čušal a keď vyjde von, zoťat' ju, pojebat' ju po hlave a hotovo",

-„ja ti držím palce, ja som ti aj hovorila, chod', chod' veď to máme preskúmané, spadla a hotovo".

Hovorili o tom, že by bolo treba čin vykonať v čase neprítomnosti poškodeného Y. G. doma. Z ich vzájomnej komunikácie vyplynulo, že: „Y. je v nemocnici. Bola som zisťovať či je tam. Teraz je kurva sama. Príležitosť by som mala. Ale teraz. Čím skôr.". Následne: „Jožo už je doma“, na to obžalovaná G. U. reaguje: „Keď je doma, tak už inokedy“, „Mamička neni dorazená“.

Najvyšší súd z hľadiska vážnosti dôsledkov takejto komunikácie obžalovanej G. U. s odsúdenou N. L. zdôrazňuje, že bez významu nie je vzájomný vzťah medzi obžalovanou a odsúdenou N. L.. Podľa zistení znalkyne Mgr. C. O., z odboru klinickej psychológie dospelých, odsúdená N. L. obdivovala obžalovanú za to, čo v živote dosiahla a aká je osobnosť, G. U. bola pre ňu spriaznenou dušou, bola pre ňu ako matka, ktorú „akoby“ nikdy nemala. Takéto výsledky vyšetrovateľky musia viesť k záveru, že obžalovaná G. U. nepochybne mala značný vplyv na spôsob uvažovania, rozhodovanie a v konečnom dôsledku aj na konanie odsúdenej N. L..

V danom prípade zo strany obžalovanej G. U. išlo vo vzťahu k N. L. o rady a utvrdzovanie v predsavzatí konať v úmysle fyzickej likvidácie matky a jej partnera (išlo o poskytovanie silnej psychickej podpory), pričom konanie v takej intenzite a kvalite ich vzťahu napĺňa zákonné znaky účasti na trestnom čine vo forme pomoci. Účastníctvo podľa § 21 ods. 1 Trestného zákona je možné len na dokonanom trestnom čine alebo jeho pokuse. Ak neprekročí priamy páchatel štádium prípravy k trestnému činu (čo je predmetný prípad), je potrebné posudzovať takéto konanie účastníka ako prípravu k trestnému činu podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona.

Špecializovaný trestný súd v predmetnej trestnej veci správne rešpektoval právny názor najvyššieho súdu vyslovený v jeho uznesení zo 6. septembra 2022, sp. zn. 4 To 8/2022 a následne aj správne rozhodol, keď obžalovanú G. U. uznal za vinnú zo spáchania prípravy na obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona k § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona.

Pokiaľ ide o námietku obžalovanej ohľadne odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré považuje za nepreskúmateľné a nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní na hlavnom pojednávaní najvyšší súd konštatuje, že prvostupňový súd sa v napadnutom rozsudku správne vysporiadal so všetkými dôkazmi, ktoré vykonal kontradiktórnym spôsobom v rozsahu nevyhnutnom na objasnenie skutkového stavu veci a v súlade s § 2 ods. 12 Trestného poriadku ich správne vyhodnotil. Odôvodnenie napadnutého rozsudku nemožno považovať za nepreskúmateľné, pretože súd prvého stupňa jasne, zrozumiteľne, logicky a v súlade so záväzným právnym názorom v danej veci vysloveným najvyšším súdom v uznesení zo 6. septembra 2022, sp. zn. 4 To 8/2023 uviedol, ktoré dôkazy považoval za relevantné pre uznanie viny obžalovanej a správne a dôsledne sa vysporiadal s obhajobnými argumentmi obžalovanej.

Požiadavke riadneho odôvodnenia rozsudku zodpovedá také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky podstatné právne a skutkové relevantné otázky súvisiace s predmetom trestného konania. Nie je povinnosťou súdu v odôvodnení reagovať na všetky skutočnosti, ktoré v

príslušnej fáze trestného konania vyšli najavo, ale len na také skutočnosti, ktoré majú význam pre posúdenie otázky, ktorá je predmetom súdneho rozhodovania (pozri III. ÚS 209/04, prípadne IV. ÚS 115/03). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru by mohlo dôjsť vtedy, ak súd nedostatočne odôvodnil napadnuté rozhodnutie a jeho výrok založil iba na zovšeobecňujúcom konštatovaní, bez odkazu na vykonané dokazovanie a odôvodnenie všetkých pre vec rozhodujúcich skutočností (pozri I.ÚS 712/2014). Takéto zásadné pochybenia vo vzťahu k napadnutého rozsudku najvyšší súd nezistil.

K námietke obžalovanej o nepreukázaní jej vedomosti o objednávke úkladnej vraždy odsúdenou N. L. u Y. X., najvyšší súd zdôrazňuje, že v danom prípade nebola rozhodujúca fyzická prítomnosť obžalovanej G. U. pri tom, keď v druhej polovici roka 2020 v rodinnom dome v B. Z., na ulici X. S. XXXX/XX N. L. oslovila Y. X. s požiadavkou na zavraždenie jej matky a jej manžela Y. G.. Na tomto mieste stretnutia obžalovaná U. bola prítomná, a aj keď rozhovor L. s Y. X. zrejme nepočula, z hľadiska preukázania jej zavinenia je významnou okolnosť, že N. L. svoj úmysel priebežne a opakovane s obžalovanou komunikovala, a to spôsobom, z ktorého tejto muselo byť bez akýchkoľvek pochybností zjavné, že svoj úmysel poškodených usmrtiť myslí vážne a skutočne ho hodlá vykonať, či už sama alebo prostredníctvom inej osoby. Z prepisov odpočúvania telekomunikačnej prevádzky plynie, že obžalovaná s N. L. na túto tému v inkriminovanom čase intenzívne komunikovala - o mieste činu, o spôsobe jeho vykonania, riešili umiestnenie kamier v oblasti miesta činu, pohyb osôb v okolí miesta činu a podobne.

Obžalovaná si bola vedomá vážneho úmyslu a prípravy usmrtienia poškodených zo strany L., ktorá ju o svojich krokoch informovala a ktorú obžalovaná aktívne utvrdzovala v jej predsavzatí, psychicky ju povzbudzovala, svojimi radami formovala jej predsavzatie a motiváciu. V posudzovanom prípade nie je možné považovať takéto konanie obžalovanej „iba“ za myšlienku, ktorá vznikla v hlavne N. L., pretože u tejto išlo o súbor už uskutočnených krokov reálne smerujúcich k fyzickej likvidácie poškodených manželov G..

Pokiaľ ide o druh a výmeru trestu obžalovanej, špecializovaný trestný súd dôsledne zohľadnil všetky pri ukladaní sankcie rozhodné okolnosti - spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, prít'azujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti, na osobu páchatelky, jej pomery a možnosť jej nápravy v zmysle § 34 ods. 4 Trestného zákona s prihliadnutím na možnosti dosiahnutia účelu trestu v zmysle § 34 ods. 1 Trestného zákona, ktoré ustanovenie zakotvuje, že trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od spáchania trestných činov.

Špecializovaný trestný súd pri ukladaní druhu a výmery trestu obžalovanej, správne zistil poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j) Trestného zákona a to, že pred spáchaním trestného činu viedla riadny život a nezistil žiadnu prít'azujúcu okolnosť podľa § 37 Trestného zákona. Obžalovaná doteraz nebola súdne trestaná a doposiaľ nebola ani priestupkovo postihnutá.

Najvyšší súd pri plnení svojej revíznej povinnosti, v zhode s výsledkom prvostupňového súdu dospel k záveru, že trest odňatia slobody uložený obžalovanej podľa § 144 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 39 ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. b) Trestného zákona vo výmere 8 rokov je trestom zákonným, primeraným a spravodlivým. Tento trest jej bol uložený pod dolnou hranicou trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovenej v § 144 ods. 2 Trestného zákona vzhľadom na to, že jej bol ukladaný trest za prípravu na zločin, pričom vzhľadom na povahu a závažnosť prípravy použitie trestnej sadzby ustanovenej v osobitnej časti Trestného zákona vo výmere 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie by bol pre obžalovanú G. U. neprimerane prísny a na ochranu spoločnosti bude postačovať aj trest kratšieho trvania. Tento trest aj podľa názoru najvyššieho súdu zodpovedá všetkým zákonným hľadiskám stanoveným pre jeho ukladanie v zmysle § 34 ods. 1, ods. 4 Trestného zákona a zohľadňuje zistené okolnosti prípadu, stupeň závažnosti spáchaného trestného činu i zistené pomery obžalovanej a možnosti jej nápravy z hľadiska účelu trestu a vytvára tiež predpoklady na jeho pôsobenie v rámci požiadaviek individuálnej a generálnej prevencie.

Špecializovaný trestný súd správne zaradil obžalovanú na výkon trestu odňatia slobody podľa § 48 ods. 4 Trestného zákona do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, pretože so zreteľom na závažnosť prípravy predmetného trestného činu a mieru narušenia obžalovanej má za to, že v ústave na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia bude jej náprava zaručená najlepšie.

V súlade so zákonnou požiadavkou (podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Trestného zákona), bol obžalovanej obligatórne uložený ochranný dohľad, ktorého účelom bude po výkone trestu odňatia slobody počas jedného roka kontrolovať jej správanie, aby sa nedopúšťala ďalšej trestnej činnosti a viedla riadny život. Taktiež obmedzenia a povinnosti jej boli uložené v súlade s ustanovením § 77 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona s použitím ustanovenia § 51 ods. 3, ods. 4 Trestného zákona, pričom tieto sú riadne špecifikované vo výrokovvej časti napadnutého rozsudku.

Najvyšší súd v predmetnej trestnej veci nezistil dôvody na zrušenie, prípadne zmenu napadnutého rozsudku špecializovaného trestného súdu, nepovažoval odvolacie námietky obžalovanej G. U. za opodstatnené, a preto jej odvolanie ako nedôvodné podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.